

Provocació i sàtira en càpsules concentrades

2003-10-24 12:00:32

Miquel de Palol

Els proverbis

Ara Llibres, Barcelona, 2003

Segons la definició que en dóna el diccionari, la paraula *proverbi* s'aplicaria especialment a aquelles màximes o dites que contenen un ensenyament. En canvi, els textos que ha reunit Palol a la seua darrera obra són màximes o dites només en part: la mida és bastant desigual d'uns a uns altres, i hi trobem des d'aquells que prenen la forma d'una sentència breu i contundent fins a aquells que podrien passar per una entrada de dietari. I un ensenyament? Sí, i tant que contenen un ensenyament, encara que no siga de manera directa ni evident en tots. La provocació, que és el to predominant en aquests *Proverbis*, si no és gratuïta –la forma més abundant en els nostres dies com a camuflatge de literatura dolenta, com a ingredient únic o justificació última de muntatges teatrals pretesament trencadors, de programes de televisió suposadament atrevits– és didàctica o, si més no, desinfectant. I amb aquesta intenció semblen haver estat reunits aquests pensaments que l'autor diu haver escrit “a ritme més o menys regular des de l'any 1989 fins ara”. Provocació, doncs, entesa en el seu sentit més literal, el de suscitar el moviment, ni que aquest siga només intel·lectual –només!–, a partir de la denúncia, del retrat ridiculitzador, de l'opinió contundent i indigesta per a molts.

L'autor ha fugit del criteri cronològic per tal d'aplegar aquests textos en quatre apartats temàtics: *Aperitiu*, centrat en qüestions polítiques i socials: “La democràcia és un petitfeixisme de cornuts i pagar el beure dirigit per botiguers”; *Epístoles*, en temes diguem-ne sentimentals: “La gent que no folla no suporta que follin els altres, i d'un sentiment tan cargolat en diuen decència”; *Capritxos*, sobre la literatura i, especialment, la poesia: “La poesia s'hauria d'escriure tallant-la a la pedra. Seria la manera que mals poetes i incontinents s'hi pensessin una mica més”; i *Sentències*, sobre qüestions més generals: “Sigue's sempre sospitós d'alguna cosa lleu. Això tranquil·litzarà el teu vigilant”. I val a dir que Palol sembla haver triat ja el seu motiu de sospita, si fem cas de com s'ha agitat el galliner de la literatura catalana amb alguns dels seus darrers escrits. Clar que parlem d'un galliner petit i poc acostumat a segons quines sotragades: “Ens referim a la literatura catalana com si fos un gran pastís, però és una lionesa: quan algú prova de tallar-la per repartir-la, perd matèria per tots costats”.